

การบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม Risk Management in Education for NaknonPathom Rajabhat University

ชัยยุทธ มณีรัตน์*

Chaiyut Maneerat

ดวงใจ ชนะสิทธิ์**

Duangjai Chanasit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ 2) เปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ จำแนกตามโปรแกรมวิชาและกลุ่มวิชา 3) ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของ เซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) การสำรวจและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มีความเสี่ยงระดับสูงมากในด้านวิธีการสอน ลักษณะของผู้สอน การให้คำปรึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการทรัพยากรบุคคล การวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอน และการติดต่อสื่อสารเมื่อจำแนกตามระดับโปรแกรม พบว่า โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยมีระดับความเสี่ยงสูงมากจำนวน 16 รายการสำหรับกลุ่มวิชาที่มีจำนวนรายการความเสี่ยงสูงมากคือกลุ่มวิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา มีจำนวน 18 รายการ 2) การเปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์จำแนกตามโปรแกรมวิชา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามกลุ่มวิชา พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของ คณะครุศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยง ความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยง รวมไปถึงการหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง โดยมีการติดตามเป็นรายไตรมาส

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง/ การจัดการเรียนการสอน/ ปัจจัยเสี่ยง

* อาจารย์ โปรแกรมพลศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

** อาจารย์ ดร. กลุ่มพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The purposes of this research were 1) Survey and risk analysis of the teaching of the Faculty of Education. 2) Comparison of risk factors for the teaching of the Faculty of Education. By the subjects and groups of subjects. 3) Guide lines on the management of risks relating to the teaching of the Faculty of Education. The samples were 52 in the Faculty of Education. The research tools used in the questionnaire. The data was analyzed by using frequency, percentage, means, standard deviation, one-way analysis of variance and paired tests using Scheffe's method.

The research findings revealed that :1) The survey and risk analysis of the teaching of the Faculty of Education has a very high degree of risk in terms of teaching methods. The instructor, Counseling, Information, technology, Human Resource Management, Measurement and evaluation in teaching and communication. When classified by level of education pre school program found that the program has a very high risk for the group of 16 subjects with a high risk list is a group of research and evaluation studies of 18 items. 2) The comparison of risk factors for the teaching of the board of education by the department found that the difference is statistically significant at the .05 level and was classified by subjects showed no difference. 3) The approach to risk management, the teaching of the Faculty of Education, most of the way to a void the risk, risk control and risk transfer to take measures to prevent risks are monitored on a quarterly basis.

Keywords: Risk Management/ Management of Teaching and Learning/ Risk Factors

บทนำ

การบริหารงานขององค์กรทุกประเภททั้งในส่วนกลางและภาคเอกชน ทุกองค์กรจะตั้งวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจน เช่น เพื่อคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างผลกำไร เพื่อการให้บริการประชาชน เป็นต้น ไม่ว่าจะกำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นใดก็ตามการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว นั้น จะไม่สมบูรณ์ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้เพราะองค์กรมักจะประสบกับความเสี่ยงอยู่เสมอทั้งนี้อาจปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และไม่ว่าจะเป็นความสูญเสียต่อทรัพย์สิน สูญเสียโอกาส เสียเวลาดำเนินงาน ล้มเหลวค่าใช้จ่าย ทรัพยากร และพลังงาน รวมไปถึงการส่งผลเสีย ต่อสุขภาพกาย

และสุขภาพจิตของทั้งบุคลากรและผู้รับบริการอีกด้วย (ธารชуда อมรเพชรกุล, 2546) ดังนั้นการบริหารความเสี่ยง จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เหตุผลส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบทเรียนจากความสูญเสียเมื่อครั้งหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ที่หลายองค์กรได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการขาดการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่ดี นอกจากนั้นในช่วงของการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศหลายองค์กรจำเป็นต้องพึ่งเงินร่วมทุนจากต่างชาติ การปรับโครงสร้างองค์กรเป็นเงื่อนไขที่ต้องดำเนินการเพื่อปรับความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และการ

บริหารความเสี่ยงกลายเป็นกลไก ที่สำคัญเรื่องหนึ่ง สำหรับองค์กรที่ได้รับการปรับเปลี่ยน (นฤมล สอาดโหม, 2550) และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประกาศปรับปรุงของคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 และฉบับที่ 294 ให้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นเครื่องมือที่สำคัญอันจะนำไปสู่ การรวบรวมสรรพกำลังของภาครัฐ เอกชน และ องค์กรอิสระ ในการค้นหาความเสี่ยงและแก้ปัญหาให้ กับเด็กที่ต้องอยู่ในภาวะเสี่ยงต่างๆ รวมทั้งการช่วยเหลือ และพัฒนาสถาบันครอบครัว ในพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ครอบครัว ชุมชนและสังคมมีบทบาท ร่วมกันในการจัดการความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก และตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 20 ได้กำหนด ให้กระทรวงศึกษาธิการมีผู้ตรวจราชการของกระทรวง เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจราชการ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลระดับนโยบายเพื่อนิเทศให้ คำปรึกษาแนะนำ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและเพื่อ ให้การตรวจราชการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติ ดังกล่าวสอดคล้องกับการบริหารงาน ภาครัฐแนวใหม่ อาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่ง พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้มีแนวทางการตรวจ ราชการ 5 แนวทาง คือการตรวจราชการแบบเชิงรุก และสร้างสรรค์ การตรวจราชการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การตรวจราชการแบบร่วมเป็นพันธมิตร การตรวจ ราชการแบบการบริหารความเสี่ยงและการตรวจ ราชการแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2550 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เลือก “ระดับ ความสำเร็จของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยง” เป็นหัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติราชการตาม คำรับรองการปฏิบัติราชการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ 17 ที่หน่วยงานในสังกัดต้องดำเนินการ และได้ปฏิบัติ ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วย

การกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยง และปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน รวมไปถึงเพื่อ รองรับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2550 ที่เห็นชอบให้กระทรวงที่มีผู้ตรวจราชการจัดให้มี การวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลของแผนงาน/ โครงการที่จัดทำขึ้นตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดย แนบผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงไปพร้อมกับคำขอ งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2551 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

จากประเด็นดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัด การบริหารความเสี่ยง อาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ซึ่งหนึ่งในห้าแนวทาง ตามมาตราดังกล่าวคือการตรวจราชการแบบการ บริหารความเสี่ยง รวมไปถึงระเบียบของคณะกรรมการ ตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องม ีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุม ภายในและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ต่างก็ ตระหนักในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบาย แจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยง แล้วก็ตาม แต่การบริหารจัดการในปัจจุบันก็ยังพบว่า มีการบริหารความเสี่ยงเพียงบางส่วน บางสถานศึกษา ไม่ได้จัดทำการบริหารความเสี่ยงและบางสถานศึกษา มีการจัดทำการบริหารความเสี่ยงแต่ไม่ครอบคลุม ภารกิจของสถานศึกษาทั้งหมด เช่น บริหารความเสี่ยง เฉพาะด้านงบประมาณ โดยพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่อง ของการทุจริตของเจ้าหน้าที่การเงิน การเรียกเก็บเงิน ไม่เป็นไปตามระเบียบสถานศึกษา การจ่ายเงินโดย

ไม่ได้รับวัสดุ การจ่ายเงินซ้ำในรายการเดียวกัน การรับเงินโดยไม่บันทึกลงบัญชีหรือการนำเงินสดไปจ่ายก่อนและขาดการตรวจสอบการรับจ่ายเงิน เป็นต้น (หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4, 2550) บางสถานศึกษาบริหารความเสี่ยงเฉพาะด้าน การบริหารวิชาการและ การบริหารบุคคล โดยพบความเสี่ยงในเรื่องหลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนา การประเมินหลักสูตรไม่สมบูรณ์ ครุณา ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อย คอมพิวเตอร์ล้าสมัย ขาดการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการใช้งาน ขาดแคลนตำราและเอกสารอ้างอิง ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยมีพันธกิจ คือ ใ้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยาเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และจากการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของมหาวิทยาลัย พบว่า การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษายังขาดการบูรณาการกับการบริหารความเสี่ยง หรือมีการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงแต่ก็ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ทั้งนี้ระบบของการบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่ค้นหาความเสี่ยง

ภายในองค์กรก่อนว่าจะมีความเสี่ยงอะไรบ้าง วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงานแต่ละช่วงของแผนหรือโครงการ หลังจากนั้นมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อพิจารณาถึงผลกระทบและโอกาส ที่เกิดขึ้นของความเสี่ยงนั้น ขั้นตอนต่อไปคือการรับมือกับความเสี่ยง ซึ่งเป็นการตัดสินใจว่าจะรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างไร จึงจะเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ได้โดยการทำให้ลดความเสี่ยงนั้นให้เบาบางลง หรือจะหลบเลี่ยงความเสี่ยง หรือการส่งต่อ/ถ่ายโอน แบ่งปันหรือคงไว้เช่นเดิม สำหรับการกระบวนการควบคุมความเสี่ยงเป็นกระบวนการสุดท้ายของการบริหารความเสี่ยง และจากการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์ที่ผ่านมา ถึงแม้จะมีการติดตามความเสี่ยงในทุกสัปดาห์แต่ยังพบว่ามีขาดการค้นหาความเสี่ยงที่ครอบคลุมประเภทของความเสี่ยงทั้งหมดในคณะครุศาสตร์ และยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ยังขาดการบูรณาการกับการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ ดังนั้นเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของคณะครุศาสตร์และเป็นอาจารย์ผู้สอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ จำแนกตามโปรแกรมวิชาและกลุ่มวิชา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจำนวน 59 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (1970: 607-610) ในระดับความเชื่อมั่น 95% ผู้วิจัยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามสัดส่วนจำแนกตามโปรแกรมวิชา กลุ่มวิชา สาขาวิชา และศูนย์การศึกษาปฐมวัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ได้จำนวนขนาดตัวอย่าง 52 คน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยความเสี่ยงในแต่ละโปรแกรม และสาขา มีปัจจัยความเสี่ยงแตกต่างกัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานหน่วยงานที่สังกัด ภาระงานสอนต่อภาคการศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ดังนี้

2.1 ความเสี่ยงด้านวิธีการสอน หมายถึง หลักการสอน การนำการวิจัย นวัตกรรมมาใช้ในการสอน กิจกรรม และเวลาในการเรียนการสอน การเสริมแรง การใช้สื่อในการสอน

2.2 ความเสี่ยงด้านลักษณะของผู้สอน หมายถึง ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้สอน การให้คำปรึกษาและความถนัดของผู้สอน

2.3 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ในการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ การติดตามผลการดำเนินงาน การวัดและประเมินผล และการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

2.4 ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา หมายถึง ทักษะความชำนาญในการให้คำปรึกษา การติดตามผลจากการให้คำปรึกษา การ Home Room

2.5 ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ความทันสมัยของเทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการเรียนการสอน การกำกับดูแลรักษาเทคโนโลยี

2.6 ความเสี่ยงด้านทรัพยากรบุคคล หมายถึง การมอบหมายงานให้กับบุคลากร ภาระงานสอน ความเพียงพอของอาจารย์ผู้สอน กับนักศึกษา ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ผู้สอน

2.7 ความเสี่ยงด้านแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ใน/นอกคณะ จำนวนห้องเรียนและโสตทัศนูปกรณ์ที่เพียงพอต่อนักศึกษา

2.8 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานด้านหลักสูตร หมายถึง การวิเคราะห์หลักสูตร โครงสร้าง และการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร

2.9 ความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการวัดและประเมินในด้านการเรียนการสอน วิธีการประเมิน การนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนา

2.10 ความเสี่ยงด้านการกำกับติดตาม หมายถึง การสำรวจ และการติดตามงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการติดตามโครงการต่างๆ

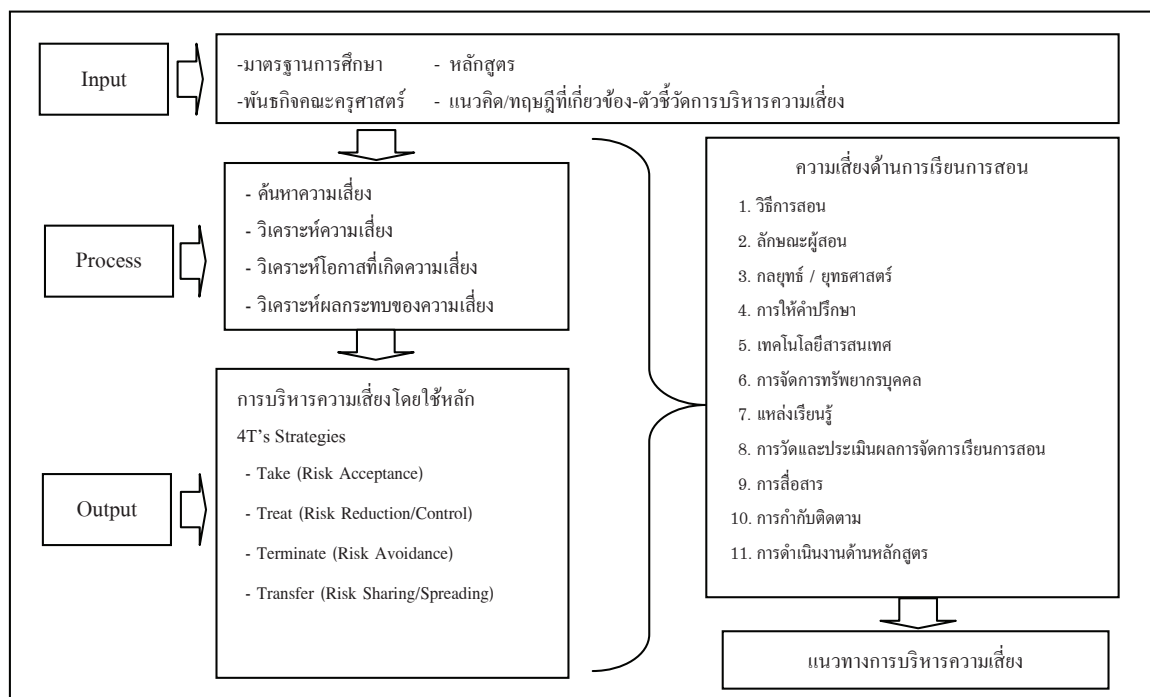
2.11 ความเสี่ยงด้านการสื่อสาร หมายถึง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของคณะ และการติดต่อประสานงานภายในคณะ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากองค์ความรู้ในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงโดยพบว่ามีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนจำนวน 11 ด้าน

และบูรณาการทฤษฎีเชิงระบบของ แคทซ์และคาห์น (Katz and Kahn, 1978) กับการกำกับติดตามแบบ Follow up มาใช้กับหลักการบริหารความเสี่ยง 4T's Strategies ของ เกรย์และลาสัน (Gray and Larson, 2006) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักฐานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ มาวิเคราะห์และสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของ

เครื่องมือทั้งทางด้านความตรงเชิงเนื้อหา สำนวนของภาษาด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้เชี่ยวชาญและขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1984: 161) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.984

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำบันทึกข้อความขอความร่วมมือไปยังบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนทุกโปรแกรมวิชา กลุ่มวิชา สาขาวิชา และศูนย์การศึกษาปฐมวัย ตอบแบบสอบถาม
2. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัส
3. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานและการวิเคราะห์ความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงการจัดลำดับความเสี่ยง ใช้การคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน ใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และเมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

1. การสำรวจและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ผลการวิจัยจำแนกตามโปรแกรมวิชา กลุ่มวิชา และสาขาวิชาพบว่า 1) โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 36 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก

16 ความเสี่ยงซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรกคือ อาจารย์มีงานวิจัยน้อย 2) โปรแกรมวิชาการศึกษาประถมศึกษา มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 13 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 4 ความเสี่ยงซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรกคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความบันเทิงมากกว่าความรู้ ภาระงานสอนของอาจารย์มีมากเกินไปและเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้ 3) โปรแกรมพลศึกษา มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 12 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 6 ความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรกคือ อาจารย์ไม่มีผลงานวิชาการเลย และภาระงานสอนมีมากเกินไป 4) โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 54 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 11 ความเสี่ยงซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรกคือเทคโนโลยีสารสนเทศขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง ใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ทั่วถึงและจำนวนห้องเรียนและโสตทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา 5) กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 27 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 9 ความเสี่ยง 6) กลุ่มวิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 29 ความเสี่ยงมีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 18 ความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงสูงมากในอันดับแรก

คือ จำนวนอาจารย์สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และอาจารย์มีงานวิจัยน้อย 7) กลุ่มวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการศึกษาพิเศษ มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของกลุ่มวิชาเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 13 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 6 ความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรกคือ จำนวนอาจารย์สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และอาจารย์มีงานวิจัยน้อย 8) กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษามีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 52 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 8 ความเสี่ยง 9) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 13 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 5 ความเสี่ยง ซึ่งความเสี่ยงสูงมากอันดับแรก คือภาระงานสอนของอาจารย์มีมากเกินไป และอาจารย์ไม่มีผลงานทางวิชาการ 10) ศูนย์การศึกษาปฐมวัยมีความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและคัดจำนวนความเสี่ยงจากคะแนนที่อยู่ในระดับมากจำนวน 11 ความเสี่ยง มีความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก 2 ความเสี่ยง คือ อาจารย์ไม่มีผลงานทางวิชาการและอาจารย์ทำวิจัยน้อย

2. การเปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ จำแนกตามโปรแกรมวิชาและกลุ่มวิชาผลการวิจัยพบว่าปัจจัยความเสี่ยงที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ปัจจัยคือ ความเสี่ยงด้านลักษณะผู้สอน ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเสี่ยงด้านแหล่งเรียนรู้ เมื่อมีการทดสอบรายคู่ พบว่า ปัจจัยด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ มีโปรแกรม 2 โปรแกรมที่มีความแตกต่างกันคือ โปรแกรมวิชาพลศึกษากับ

โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา และโปรแกรมวิชาประถมศึกษา กับโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 3 โปรแกรม ที่มีความแตกต่างกันคือโปรแกรมวิชาพลศึกษากับโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ โปรแกรมวิชาพลศึกษากับโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และโปรแกรมวิชาประถมศึกษา กับโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ สำหรับปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนเมื่อจำแนกตามกลุ่มวิชาพบว่าไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์จำแนกตามโปรแกรมวิชา กลุ่มวิชา สาขาวิชา และศูนย์พัฒนาการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า 1) โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษามีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 11 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงโดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงสูงสุดคือเทคโนโลยีสารสนเทศขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง โปรแกรมวิชาใช้หลักการบริหารคือจัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง 2) โปรแกรมวิชาพลศึกษามีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 6 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงโดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงที่สูงที่สุดคือความเสี่ยงด้านอาจารย์ไม่มีผลงานทางวิชาการ โปรแกรมวิชาใช้หลักการบริหารจัดการคือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการทำผลงานทางวิชาการสำหรับคณาจารย์ที่มีคุณสมบัติครบที่จะขอตำแหน่งทางวิชาการ แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อติดตามประเมินผลและแต่งตั้งอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อทำผลงานทางวิชาการ 3) โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา มี

ความเสี่ยงในระดับสูงมาก 4 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการยอมรับความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยงและถ่ายโอนความเสี่ยง โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงสูงสุดคือความเสี่ยงที่เกิดจากนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความบันเทิงมากกว่าความรู้โปรแกรมวิชาใช้วิธีการบริหารจัดการโดยให้อาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาสร้างความตระหนักเรื่องการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเวลา 4) โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 16 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยงและถ่ายโอนความเสี่ยง โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงสูงสุดคืออาจารย์มีผลงานวิจัยน้อย โปรแกรมวิชาใช้หลักการจัดการโดยจัดอบรมพัฒนานักวิจัย นักวิจัย พี่เลี้ยง นักวิจัยรุ่นใหม่ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างแรงจูงใจในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มี Impact Factor สูง สนับสนุนงบประมาณการวิจัย ลดภาระงานสอนของอาจารย์โดยรับอาจารย์พิเศษเพิ่ม และกำหนดนโยบายการเพิ่มทุนในการจัดหาแหล่งทุนการวิจัย 5) กลุ่มวิชาวัดผลและวิจัยการศึกษามีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 18 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยความเสี่ยงสูงสุดคือความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานกลุ่มวิชาใช้วิธีการบริหารจัดการโดยจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอนเพิ่มขึ้นและซ่อมแซม ปรับปรุงอุปกรณ์/สื่อการสอนที่มีอยู่เดิม 6) กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอนมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 9 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง การถ่ายโอนความเสี่ยงให้มหาวิทยาลัย โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ความเสี่ยงสูงสุด คือจำนวน

อาจารย์ที่สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษากลุ่มวิชาใช้หลักการบริหารความเสี่ยงโดยรับสมัครอาจารย์เพิ่มรับนักศึกษาให้สอดคล้องกับจำนวนที่กำหนดในหลักสูตรและจ้างอาจารย์พิเศษ 7) กลุ่มวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและการศึกษาพิเศษมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 6 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง การถ่ายโอนความเสี่ยงให้มหาวิทยาลัย โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ความเสี่ยงสูงสุดคือจำนวนอาจารย์ที่สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยใช้หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยการถ่ายโอนความเสี่ยงให้มหาวิทยาลัยจัดสรรอัตราอาจารย์ผู้สอนเพิ่มเติม 8) กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษามีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 6 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง การถ่ายโอนความเสี่ยงให้มหาวิทยาลัย โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ความเสี่ยงสูงสุดคือความเสี่ยงจำนวนอาจารย์ที่สอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาซึ่งมหาวิทยาลัยใช้วิธีการจัดการความเสี่ยงคือลดจำนวนนักศึกษาโดยมีการคัดคุณภาพนักศึกษา 9) สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 5 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยงให้คณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัย โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ความเสี่ยงสูงสุดคือความเสี่ยงภาระงานสอนของอาจารย์มีมากเกินไปสาขาวิชาใช้วิธีการบริหารจัดการโดยเสนอให้มหาวิทยาลัยเปิดอัตราค่าจ้างอาจารย์เพิ่มเติมและเกลี้ยรายวิชาให้เหมาะสมในแต่ละภาคการศึกษา 10) ศูนย์พัฒนาการศึกษาปฐมวัยมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก 2 ความเสี่ยง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยใช้หลักการควบคุมความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง โดยมีมาตรการตามประเด็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ความเสี่ยงสูงสุดคือ

อาจารย์ไม่มีผลงานทางวิชาการ ศูนย์ฯ ใช้วิธีการบริหารจัดการโดยลดภาระงานสอน และเพิ่มแรงจูงใจในการทำผลงานทางวิชาการ

อภิปรายผล

การสำรวจและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์พบว่าคณะครุศาสตร์มีปัจจัยความเสี่ยงสูงมากในด้านวิธีการสอนในประเด็นการบูรณาการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน ขาดการบันทึกผลการเรียนหลังสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: 138) กล่าวว่าวิธีการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา ขาดการนำการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และครูขาดการบันทึกผลการเรียนหลังจากการสอน นอกจากนี้สอดคล้องกับสุภัทษศรีชอุ่ม (2554: 3) ที่กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำฐานการศึกษาอุดมศึกษาไทยว่าความเสี่ยงเกิดจากปัญหาในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม ครูผู้สอนมักใช้รูปแบบการสอนของต่างประเทศ แต่ไม่มีการประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาไทย ดังนั้นคณะครุศาสตร์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการความเสี่ยงด้านวิธีการสอนเพื่อเป็นการควบคุมความเสี่ยงและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคตเพื่อรองรับคุณภาพนักศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากคณะครุศาสตร์ทำหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู โดยเฉพาะความรู้พื้นฐานตามที่คุรุสภารับรอง สำหรับความเสี่ยงด้านลักษณะผู้สอนพบว่ามีความเสี่ยงสูงมากในประเด็นที่ขาดที่ปรึกษาในการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: 138) กล่าวว่า ครูขาดทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ขาดการนำผลงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน ขาดทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียน

การสอน และขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษามีความเสี่ยงสูงมากในประเด็นการ Home Room ขาดความต่อเนื่องและขาดการติดตามผลจากการให้คำปรึกษาและความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเสี่ยงสูงมากในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศขาดความทันสมัย และมีสภาพไม่พร้อมใช้ ขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2550: 167-171) ที่กล่าวถึงความเสี่ยงจากระบบเทคโนโลยีว่าหากองค์กรมีระบบสารสนเทศที่สลับซับซ้อนและครอบคลุมข้อมูลขององค์กรทั้งนี้ระบบเทคโนโลยีมีความยุ่งยาก มีโอกาสเกิดข้อผิดพลาดมากขึ้น ดังนั้นจะต้องเพิ่มการตรวจสอบติดตามระบบมากยิ่งขึ้นอย่างกว้างขวางก็จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรงมากขึ้นเท่านั้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการนับว่ามีความสำคัญ ความเสี่ยงที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้คือความถูกต้องของข้อมูล ความเหมาะสม การเข้าถึงข้อมูล และความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศนอกจากนี้ความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศยังสอดคล้องกับ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: 139) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ยังไม่คุ้มค่าและไม่เหมาะสม ขาดระบบการป้องกันข้อมูลสูญหาย ขาดระบบการป้องกันการเข้าถึงระบบข้อมูลภายในนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความบันเทิงมากกว่าความรู้ ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ความทันสมัยของข้อมูล ขาดการกลั่นกรองเนื้อหาใน Internet ในระดับผู้ใช้ เป็นต้น ความเสี่ยงด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลพบว่ามีความเสี่ยงสูงมากในเรื่องจำนวนอาจารย์สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาภาระงานสอนของอาจารย์มากเกินไป และภาระงานด้านธุรการของอาจารย์มีมากเกินไป อาจารย์มีผลงานวิจัยน้อยสอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ

(2550: 167: 171) ที่กล่าวถึงความเสี่ยงที่เกิดจากผลการดำเนินงานไม่ดี หากผู้บริหารละเลยไม่ให้ความสำคัญสำคัญต่อการพิจารณาการดำเนินหรือปล่อยให้การดำเนินงานของบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพจะนำซึ่งความสูญเสียเปล่าของค่าใช้จ่าย และเห็นว่าทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงสุดและถือว่าเสี่ยงมากที่สุดโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาจะเป็นเรื่องของคุณภาพของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย การพัฒนาและการฝึกอบรม การให้รางวัลและการลงโทษ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยนอร์ทแคโรไลนาวิลมิงตัน University of North Carolina Wilmington (2007: 125) ที่กล่าวถึงการความเสี่ยงทางด้านการวิจัยกรณีที่ใช้เงินทุนวิจัยไม่เหมาะสม หรือการวิจัยไม่ถูกหลักการของการวิจัย สอดคล้องกับศรีวรรณ มีคุณ (2548: 18) กล่าวถึงการวัดประเมินคุณภาพของมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษาไทยว่า ยังมีคุณภาพน้อยอยู่ทำให้การจัดการเกี่ยวกับการศึกษานั้นเกิดคุณภาพต่ำ เนื่องจากการวัดและประเมินผลยังไม่ชัดเจน ดังนั้นการประเมินหรือการตรวจสอบมาตรฐานจะต้องมีการประเมินมาตรฐานการศึกษาที่มีคุณภาพ

การเปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ จำแนกตามโปรแกรมวิชาและกลุ่มวิชาผลการวิจัย พบว่า การจำแนกตามโปรแกรมวิชามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามกลุ่มวิชาปัจจัยความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน สาเหตุอันเนื่องมาจากบริบทของกลุ่มวิชาของคณะครุศาสตร์มีบริบทที่ใกล้เคียงกันโดยกลุ่มวิชาจะสอนในวิชาพื้นฐาน ไม่นักศึกษาในการดูแลเหมือนกับระดับโปรแกรม อาจารย์ในกลุ่มวิชาไม่สามารถเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้ และไม่มี Home Room ส่งผลให้ไม่เกิดความแตกต่างในการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวิชา

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนภาพรวมของคณะครุศาสตร์ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านวิธีการสอน เช่น การบูรณาการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน ขาดการบันทึกผลการเรียนการสอน การแจ้งตารางสอบล่าช้า การใช้สื่อการสอนไม่หลากหลาย และเครื่อง LCD ไม่พร้อมในการใช้งาน โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยง และใช้บริหารจัดการโดยการควบคุมความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาสสอดคล้องกับวิธีการบริหารความเสี่ยงของ สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์ (2549: 12) ที่กล่าวถึง การวิเคราะห์คุณภาพความเสี่ยงเชิงปริมาณ และการควบคุมความเสี่ยงรวมถึงการติดตามความเสี่ยง จะต้องจำแนกการติดตามความเสี่ยงและความเสี่ยงที่เหลืออยู่จำแนกความเสี่ยงใหม่ เพื่อเป็นการติดตามเป็นรายไตรมาส

ปัจจัยความเสี่ยงด้านลักษณะผู้สอน เช่น ขาดที่ปรึกษาในการวิจัย และอาจารย์ผู้สอนขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยการลดความเสี่ยง และหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับเจริญ เกษภูววัลย์ (2548: 68-69) ที่กล่าวถึงวงจรความเสี่ยงโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจความเสี่ยง การค้นหาและคัดเลือกความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบความเสี่ยง ทั้งนี้วิธีการบริหารโดยการควบคุมความเสี่ยงจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่าของผลประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่ต้องใช้ในการควบคุมนั้นด้วย

ปัจจัยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ เช่น การดำเนินงานไม่ตรงกับพันธกิจ/แผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ขาดการกำกับติดตามงานตามแผนกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง และขาดการวัดผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ที่แม่นยำ โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยการควบคุมความเสี่ยง การถ่ายโอนความเสี่ยงให้มหาวิทยาลัย ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับนฤมล สอาดโคม (2550: 67) ได้กล่าวถึงวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ 5 วิธี คือ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การป้องกันก่อนจะเกิดการรับความเสี่ยงไว้เอง การถ่ายโอนความเสี่ยงให้กับหน่วยงานอื่นเหนือบุคคลอื่น และการประกันภัย

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการให้คำปรึกษา เช่น การให้ความสำคัญในการเป็นที่ปรึกษาน้อย ขาดการติดตามผลจากการให้คำปรึกษา การ Home Room ขาดความต่อเนื่อง และอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึง โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยการควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (2545: 10) ที่จัดทำระบบขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงโดยมีการระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ ประเมิน และจัดลำดับความเสี่ยง ใช้หลักวิธีการบริหารความเสี่ยง 4T's คือ Take การยอมรับความเสี่ยง Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง Terminate การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงและ Transfer การกระจายหรือการถ่ายโอนความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่เพียงพอและไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหาร

จัดการโดยการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับเจริญ เกษภูววัลย์ (2548: 68-69) ที่กล่าวถึงวงจรความเสี่ยงโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจความเสี่ยง การค้นหาและคัดเลือกความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดทรัพยากรบุคคล เช่น ขาดทักษะในการปฏิบัติงานและทักษะในการจัดการเรียนการสอน ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาระงานสอนและงานธุรการมีมากเกินไป จำนวนอาจารย์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และอาจารย์มีผลงานวิจัยน้อยโดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ควบคุมความเสี่ยง และถ่ายโอนความเสี่ยงทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดทรัพยากรบุคคล ใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านแหล่งเรียนรู้ เช่น ขาดการสนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกคณะ จำนวนห้องเรียนและสื่อทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอกับนักศึกษา โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดย ควบคุมความเสี่ยงทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับดวงใจ ช่วยตระกูล (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าแนวทาง

การบริหารความเสี่ยงด้านแหล่งเรียนรู้ ใช้วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยการควบคุมความเสี่ยงและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนเช่น การวัดและประเมินผลไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง อาจารย์ขาดความรู้ในด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ขาดการวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ ขาดการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ ขาดระบบการติดตามที่ชัดเจน โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยควบคุมความเสี่ยง ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (2545: 10) ที่จัดทำระบบขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงโดยมีการระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ ประเมิน และจัดลำดับความเสี่ยง ใช้หลักวิธีการบริหารความเสี่ยง 4T's คือ Take การยอมรับความเสี่ยง Treat การลด/ควบคุมความเสี่ยง Terminate การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และ Transfer การกระจายหรือการถ่ายโอนความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการสื่อสารเช่น ขาดการประชาสัมพันธ์ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของคณะไม่หลากหลาย และขาดการติดต่อประสานงานภายในคณะ สอดคล้องกับ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2556: 108) พบว่า การติดต่อสื่อสารของนักศึกษาและเพื่อนมักผิดพลาดเป็นประจำในขณะที่ปฏิบัติงาน

ปัจจัยความเสี่ยงด้านการกำกับติดตาม เช่น ขาดการกำกับติดตามโครงการต่างๆ ที่ให้บริการวิชาการ โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการ

วิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยควบคุมความเสี่ยง ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับเจริญ เจษฎาวัลย์ (2548: 68-69) ที่กล่าวถึงวงจรความเสี่ยงโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจความเสี่ยง การค้นหาและคัดเลือกความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงด้านหลักสูตร เช่น การประเมินหลักสูตรไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด โดยปัจจัยความเสี่ยงดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบ นำมาจัดลำดับความเสี่ยงและใช้บริหารจัดการโดยควบคุมความเสี่ยง ทั้งนี้มีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงตามไตรมาส สอดคล้องกับโรดริเก Rodriguez (2001: 58) ที่ระบุการบริหารความเสี่ยงไว้ 6 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่สอดคล้องกับงานวิจัย คือ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณ การตรวจติดตาม และการควบคุมความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยถึงความแตกต่างของปัจจัยเสี่ยงของคณะอื่นๆ เพื่อเป็นการค้นหาความเสี่ยงและวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยภาพรวมของมหาวิทยาลัย
2. ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึกเพิ่มเติม เช่น การประเมินความเสี่ยงเฉพาะด้านและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง
3. ควรศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเกิดโอกาสและผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในระดับสูง เพื่อเป็นการป้องกัน/ป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงระดับขั้นรุนแรงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา กุศลรุ่งรัตน์. (2548). **การบริหารความเสี่ยงของอุตสาหกรรมส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง แช่เย็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจริญ เกษภูววัลย์. (2548). **การบริหารความเสี่ยง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พอดี จำกัด.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). **การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2556). **การพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงในการประกันคุณภาพนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธารชดา อมรเพชรกุล. (2546). **การพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงในส่วนการพัสดุ สำนักบริหารแผน และการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2550). **การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.
- นฤมล สอาดโณม. (2550). **การบริหารความเสี่ยงองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด.
- บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). (2545). **สำนักตรวจสอบภายในและฝ่ายพัฒนาบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด.
- ศรีวรรณ มีคุณ. (2548). “ปัญหาสังคมในกลุ่มวัยรุ่นและนิสิตนักศึกษา.” **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม** 1(1): 17-24.
- สุภัทษา ศรีชอุ่ม. (2554). **ผลการใช้ไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย ไตรรัตน์ภิรมย์. (2549). **การบริหารความเสี่ยง**. เอกสารประกอบการบรรยาย นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2550**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2555 <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. (2550). **การบริหารความเสี่ยง**. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2554 <http://www.chiangrayedu.go.th /50/news/lisk.doc>.

- Cronbach.L.J.(1984). **Essentials of Psychological Testing**. 4th ed. New York: Harper & Row Publishers.
- Katz, D. and Kahn, R.L.(1978). **The Social Psychology of Organizations**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Gray, Clifford F. and Larson, Erik W. (2006). **Project management**. 3rd de. Singapore: McGrawhill companies, Inc.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” **Educational and Psychological Measurement** 30(3): 607-610.
- Rodrigues, A.G. (2001). “Managing and Modeling Project Risk Dynamics : A System Dynamics-Based Framework.” **The Fourth European Project Management Conference 5** (August 2001): 58.
- University of North Carolina Wilmington. (2007). **Internal Audit Office Summary of Higher Education Risk Factors**. [Online], accessed 22 December 2013. Available from <http://www.uncew.edu/ia/RiskFactors.htm>.